

Ο Όσιος Ιωάννης ο Ρώσος

Ο θεοφόρος και νεοφανής Άγιος της Εκκλησίας, ο Όσιος Ιωάννης ο Ρώσος, ο νέος ομολογητής, αποδείχθηκε νικητής των αοράτων και ορατών κοσμοκρατόρων του αιώνα μας. Δεν συναριθμείται στους μάρτυρες των πρώτων αιώνων του Χριστιανισμού, οι οποίοι με το αίμα τους έδωσαν το μέτρο της «καινής έντολής» (Ιωάν. Γ', 10), της τέλει αγάπης στον Ιησού Χριστό και βίωσαν την πιστότητα των λόγων του Κυρίου.

Ανήκει σε μια άλλη κατηγορία αγίων ανθρώπων, οι οποίοι έζησαν με τον οσιακό τους βίο ή την ομολογία τους ή και τα δύο μαζί, ενώπιον των διωκτών τους, μια δεύτερη μορφή συνεχούς μαρτυρίου με τα ίδια σωτήρια αποτελέσματα, καθώς και αυτή η μορφή ήταν το ίδιο απόλυτη σε αγάπη και σε ευθύνη με εκείνη των μαρτύρων. Για αυτό αποκαλείται «όσιος» και «νέος ομολογητής» σε χρονική μόνο αντιδιαστολή με τους παλαιότερους.

Ο Όσιος Ιωάννης γεννήθηκε σε ένα χωριό της Μικράς Ρωσίας περίπου το 1690, από ενάρετους και πιστούς γονείς. Από μικρή ηλικία γαλουχήθηκε με το Ορθόδοξο πνεύμα και έμαθε τα ιερά γράμματα. Έλαβε μέρος στον μεγάλο Ρωσοτουρκικό πόλεμο (1710-1711), ο οποίος κατέστη άδοξος για τη Ρωσία και ο ίδιος αιχμαλωτίστηκε από τους Τατάρους και στη συνέχεια πουλήθηκε στον Οθωμανό Αξιωματικό Ίππαρχο. Σε αντίθεση με τους αιχμαλώτους συμπατριώτες του, οι οποίοι ασπάστηκαν το Ισλάμ, εκείνος παρέμενε αφοσιωμένος στον Ιησού Χριστό και ομολογούσε με θάρρος την πίστη του. Δήλωνε χαρακτηριστικά «Χριστιανός έγεννήθην και Χριστιανός θέλω άποθάνη...». Αυτή η παρρησία και η ομολογία τού χάρισαν τον ευαγγελικό τίτλο του νέου ομολογητού.

Η ακλόνητη πίστη του και η στέρεη αγάπη του προς τον Θεό εκφράστηκε με την ταπείνωση, την εργατικότητα και την υπομονή του. Ζούσε στον στάβλο με τα ζώα και με ιώβεια υπομονή δοξολογούσε και προσευχόταν στον Θεό. Ακόμα και όταν τού προσέφεραν ένα μικρό διαμέρισμα, εκείνος επέλεξε τη διαμονή του στον στάβλο, καταπονώντας το σώμα του. Αυτή η άσκηση, όμως, του εξασφάλιζε την ευωδιά του Αγίου Πνεύματος. Στον στάβλο αυτό επικοινωνούσε καθημερινά με τον Κύριο και στον νάρθηκα της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου τελούσε αγρυπνίες. Ο βίος του Οσίου Ιωάννη συμβάδιζε με τη συσταύρωση, τη μίμηση της μέχρι θανάτου υπακοής του Χριστού. Υπηρετούσε τον κόσμο, όπως ο σαρκωμένος Υιός του Θεού υπηρετούσε τον άνθρωπο. Αντιμετώπιζε τα πάντα με αυτή την εκκλησιαστική προοπτική και αναδείχθηκε αποδέκτης της Θεοφάνειας, ως καρπωτής του Αγίου Πνεύματος.

Η παρουσία του Ιωάννη στον τόπο του αποτέλεσε αληθινή ευλογία και προσέδωσε πολλά αγαθά. Η προσευχή του ήταν τόσο δυνατή, που έκανε θαύματα. Ακολουθούσε το «Πάντα, όσα έάν αίτήσητε έν τή προσευχή πιστεύοντες, λήψεσθε»

(Ματθ. ΚΑ', 22), όπως είχε υποσχεθεί ο Χριστός στους μαθητές Του. Η θαυματοποιός προσευχή του αποδεικνύεται από το εξής γεγονός: Κάποτε ο αφέντης του αποφάσισε να μεταβεί για προσκύνημα στη Μέκκα. Η σύζυγός του, μετά την παρέλευση αρκετών ημερών, παρέθεσε τράπεζα σε συγγενείς και αξιωματούχους φίλους του, για να ευφρανθούν και να ευχηθούν να επιστρέψει ο άνδρας της υγιής στον τόπο του από την αποδημία. Ο Ιωάννης, ως συνήθως, υπηρετούσε στο τραπέζι. Μεταξύ των δεσμών που παρατέθηκαν σε αυτό ήταν και το πιλάφι, που τόσο πολύ άρεσε στον Αγά. Τότε η οικοδέσποινα θυμήθηκε τον σύζυγό της και είπε στον Ιωάννη: «*Πόση εύχαρίστηση θά λάμβανε Γιουβάν ό αφέντης σου, αν ήταν έδω και έτρωγε μαζί μας από αυτό τó φαγητό!*» ο Ιωάννης με προθυμία και απλότητα ζήτησε αμέσως ένα πιάτο γεμάτο πιλάφι και είπε ότι θα το έστελνε στον αφέντη του στη Μέκκα. Στο άκουσμα των λόγων αυτών, οι παρευρισκόμενοι γέλασαν νομίζοντας ότι ο Ιωάννης ήθελε να φάει το φαγητό ή να το δώσει σε κάποια φτωχή οικογένεια. Εκείνος το πήρε, πήγε στον στάβλο και γονυπετής έκανε προσευχή κι ανέθεσε στον Θεό την ικανοποίηση του αιτήματός του. Και όντως το πιάτο χάθηκε από τα μάτια του, ο δε Ιωάννης επέστρεψε στην τράπεζα και είπε στην οικοδέσποινα ότι έστειλε το φαγητό στη Μέκκα. Δέχθηκε, όμως, και πάλι τα σκωπτικά σχόλια και τα γέλια των συνδαιτυμόνων. Η έκπληξή τους, βέβαια, ήταν μεγάλη, όταν, μετά από λίγες ημέρες, επέστρεψε ο Αγάς από το ταξίδι του και έφερε στις αποσκευές του το πιάτο με το χαρακτηριστικό οικόσημό του. Διηγήθηκε, μάλιστα, πώς βρήκε το φαγητό, και μάλιστα ζεστό, στο δωμάτιό του στη Μέκκα, χωρίς να γνωρίζει τον τρόπο της μεταφοράς. Ακούγοντας τη διήγηση οι οικείοι του έμειναν άφωνοι, ενώ η σύζυγός του εξιστορούσε όσα διαδραματίστηκαν. Μετά από αυτό, διαδόθηκε η δικαιοσύνη και η αγάπη του Οσίου Ιωάννη προς τον Θεό και κέρδισε τον σεβασμό όλων.

Μετά από λίγα χρόνια, την 27 Μαΐου 1730, ο όσιος Ιωάννης αρρώστησε και προαισθανόμενος το τέλος του βίου του, ζήτησε να κοινωνήσει για τελευταία φορά τον ουράνιο άρτο. Για τον σκοπό αυτό ζήτησε από τον ιερέα να μεταβεί στον στάβλο του. Όμως, ο φόβος του ιερέως για τον φανατισμό των Τούρκων, τον έκανε να διστάσει να μεταφέρει άγια στον στάβλο και κατά θεία φώτιση έβαλε μέσα σε ένα μήλο τη θεία Κοινωνία και έτσι κατάφερε να κοινωνήσει τον Όσιο Ιωάννη. Μετά από λίγο παρέδωσε την ψυχή του στα χέρια του Θεού. Ο βίος του ήταν άξιος της ομολογίας και κέρδισε την τιμή του Θεού και των ανθρώπων, ακόμα και του αλλόπιστου αφέντη του. Υπήρξε μάρτυρας Εκείνου και για αυτό έλαβε το «*στέφανο της ζωής*». Μετά την παρέλευση τριετίας από την εκδημία του προς τον Κύριο και την ταφή του, αποκαλύφθηκε με τρόπο ουράνιο το άφθαρτο και ευωδιάζον σώμα του. Από το 1733 αυτό το ιερό λείψανο εισήλθε στη λειτουργική ζωή της Εκκλησίας ως προάγγελος της Ανάστασης.

Η Εκκλησία θέτει σε υψηλή θέση τα χαριτόβρυτα ιερά λείψανα, διότι αυτά επιβεβαιώνουν την ελπίδα της αιώνιας ζωής, την αλήθεια του Ευαγγελίου και την εμπειρία της θεώσεως. Αποτελούν τα δοχεία της θείας Χάριτος και σε αυτά εκδηλώνεται η παρουσία της θείκης ευλογίας με την αφθαρσία, την ευωδία και τη θαυματουργία. Τα άγια λείψανα μάς μεταδίδουν τη χάρη του Θεού και προαναγγέλλουν την ανακαινισμένη κτίση.

Ο Θεός δόξασε και τίμησε τον Όσιο Ιωάννη με εξαιρετικό τρόπο, διατηρώντας άσηπτο και αλώβητο το σκήνωμά του από αρκετούς εξωγενείς παράγοντες: τη φυσική κατάληξη του τάφου, τον φανατισμό των Τούρκων, οι οποίοι αποπειράθηκαν να το κάψουν το 1832, καθώς και την περιπετειώδη μεταφορά του από την Καππαδοκία στο Νέο Προκόπιο της Ευβοίας, κατά την ανταλλαγή των πληθυσμών, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή.

Αρχικά, το ακέραιο και πλήρες ευωδίας ιερό λείψανο μεταφέρθηκε, μετά την εκταφή του, σε λατομημένη σε βράχο Εκκλησία του Αγίου Γεωργίου, αργότερα στον νεόδμητο Ιερό Ναό του Μεγάλου Βασιλείου και τέλος στον προς τιμήν του ανεγερθέντα ομώνυμο Ιερό Ναό. Τοποθετήθηκε σε λάρνακα και χιλιάδες προσκυνητές και νοσούντες κατέφθαναν, για να πάρουν την ευλογία του. Ο Όσιος Ιωάννης είναι γνωστός σε όλη την Καππαδοκία, το Ικόνιο, την Άγκυρα, όχι μόνο μεταξύ των Χριστιανών, αλλά και μεταξύ των Οθωμανών, ως «*κουλέ Γιουβάν*», δηλαδή ο αιχμάλωτος Ιωάννης. Οι Χριστιανοί, αλλά και οι Τούρκοι, έπαιρναν ως ευλογία λάδι από το καντήλι του αγίου, αγιασμό, βαμβάκι από το ιερό του λείψανο, φορούσαν ακόμα το σκούφο του και τη ζώνη του και έβλεπαν θαύματα με την πίστη τους. Από το ιερό λείψανο του Οσίου απουσιάζει το δεξί του χέρι, το οποίο βρίσκεται στη Ρωσική Ιερά Μονή του Αγίου Παντελεήμονος στο Άγιο Όρος.

Τον Οκτώβριο του 1824, με αφορμή την υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών της Ελλάδας και της Κεμαλικής Τουρκίας, το τίμιο λείψανο βρέθηκε στο πλοίο που μετέφερε πρόσφυγες στην Εύβοια. Στο λιμάνι της Χαλκίδας έγινε η μετακομιδή του σκηνώματος παρουσία του τότε Μητροπολίτου Χαλκίδος Γρηγορίου και των Αρχών της πόλης. Οι κάτοικοι του Νέου Προκοπίου πήραν το ιερό λείψανο στο χωριό τους και το τοποθέτησαν στον Ιερό Ναό των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, όπου παρέμεινε ως την 27 Μαΐου 1951. Τότε μεταφέρθηκε στον νεοανεγερθέντα προς τιμήν του ομώνυμο Ιερό Ναό, σε ασημένια λάρνακα, με ανάγλυφες παραστάσεις από τη ζωή και τα θαύματα του Οσίου Ιωάννη. Καθημερινά προσέρχονται στο Προσκύνημα πλήθη πιστών από όλο τον κόσμο για να δεχτούν την ευλογία του Αγίου.

Στον Ιερό Ναό του Οσίου Ιωάννη του Ρώσου φυλάσσονται αρκετές εικόνες, μερικές εκ των οποίων μεταφέρθηκαν από τους πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία. Μια από αυτές είναι η αρχαιότερη εικόνα του Οσίου Ιωάννου του Ρώσου, που

προσδιορίζεται χρονικά γύρω στο 1790 και αποτελεί αγιογραφία μεταβυζαντινής τέχνης. Σε αυτήν εικονίζεται ο Άγιος σε νεαρή ηλικία. Ακόμη, φυλάσσεται η εικόνα της Θείας Λειτουργίας, που αγιογραφήθηκε το 1884, η εικόνα της Δέησης με τον Χριστό ένθρονο, ως Μέγα Αρχιερέα, έργο του 19ου αιώνα, η εικόνα της Θεοτόκου, τύπου «*Ρόδον το αμάραντον*», έργο του 19ου αιώνα, η εικόνα της Παναγίας του Κύκκου, ο Ακάθιστος Ύμνος, εικόνα που περιλαμβάνει τρία θέματα, με κέντρο αναφοράς το πανάγιο πρόσωπο της Άνασσας Θεοτόκου, η εικόνα των Τριών Ιεραρχών του 19ου αιώνα, η Θυσία του Αβραάμ, ο Άγιος Χαράλαμπος, ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος, ο Μέγας Βασίλειος, ο Άγιος Ευστάθιος, ο Άγιος Μεγαλομάρτυρας Προκόπιος και η εικόνα του Οσίου Ιωάννη του εκ Ρωσίας του Ομολογητού.

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα και κατάνυξη εορτάζεται η μνήμη του Οσίου την 27 Μαΐου, τόσο στο Προκόπιο της Μικράς Ασίας, όσο και στο Νέο Προκόπιο της Εύβοιας. Πραγματοποιείται Αρχιερατική Θεία Λειτουργία, λιτάνευση του ιερού σκηνώματος στους δρόμους της κωμόπολης, ενώ αρκετοί προσκυνητές συρρέουν πεζή στο προσκύνημα και διανυκτερεύουν εντός του Ιερού Ναού. Μια δεύτερη πανήγυρη τελείται με τη συμμετοχή χιλιάδων πιστών την τελευταία Κυριακή κάθε Σεπτέμβρη, στην επέτειο των εγκαινίων του Ιερού Ναού του Οσίου Ιωάννη του Ρώσου.

Για όσους τιμούν τη μνήμη του αληθινά και αγωνίζονται καθημερινά για την ένταξή τους στην κοινωνία του Σωτήρος Κυρίου, ο Χριστοδώρητος Ιωάννης αποτελεί σπουδαίο παράδειγμα προς μίμηση και παρόρμηση και βέβαιη ελπίδα για την «*εἰς οὐρανοὺς ἀποκατάστασιν*».

Πηγή: «Ο Όσιος Ιωάννης ο Ρώσος», Αρχιμ. Χρυσοστόμου Τριανταφύλλου, Ιεροκήρυκος, Έκδοσις Ιερού Προσκυνημάτων «*Ο Όσιος Ιωάννης ο Ρώσος*», Χαλκίδα 2000 στο ιστολόγιο: <http://www.romiosini.org.gr/>